

SSC Weekly Focus

ปัญหาซินเจียงอุยกูร์...ความรุนแรงที่ยังไร้ทางออก

ความรุนแรงระลอกใหม่ในซินเจียงอุยกูร์ของจีน ส่งผลให้ประชาคมโลกหันมาจับจ้องดินแดนแถบนี้อีกครั้ง หลังจากที่มีการตั้งคำถามมากมายกับจีน ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีประสพปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุดในโลก ความรุนแรงที่ยังคงเกิดขึ้นที่ซินเจียงสะท้อนความต้องการการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาวมุสลิมอุยกูร์ภายใต้การปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมในปัจจุบัน ทั้งที่ซินเจียงเป็นเมืองที่ประเทศจีนให้ความสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญ รวมทั้งการเป็นเมืองที่มีความสำคัญยิ่งในแง่ของภูมิรัฐศาสตร์ ดังนั้นการอยู่ร่วมกันของชาวจีนกับชาวอุยกูร์ควรจะเป็นเช่นไร ประเทศจีนจะมีวิธีแก้ปัญหาเรื่องนี้อย่างไร ในเมื่อชาวอุยกูร์ต้องการมีพื้นที่ที่ดำรงความเป็นตัวตนของตนเอง แต่ในขณะที่รัฐบาลกลางกลับมีการปราบปรามผู้เคลื่อนไหวอย่างรุนแรง ปัญหาซินเจียงอุยกูร์จึงเป็นความรุนแรงที่ยังไร้ทางออก

ความรุนแรงในซินเจียงอุยกูร์ล่าสุด

ความรุนแรงระลอกใหม่ในซินเจียงอุยกูร์ของจีน เกิดขึ้นในวันที่ ๒๖ มิ.ย.๕๖ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า ๒๗ ราย นับเป็นเหตุการณ์รุนแรงครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นในเขตปกครองตนเอง โดยตำรวจปราบ

จลาจลได้ยิงเข้าใส่ฝูงชนที่บุกโจมตีสถานีตำรวจและสถานที่ราชการ เป็นการเปิดฉากความขัดแย้งครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นในซินเจียงอุยกูร์อีกครั้ง

ปมเหตุแห่งความขัดแย้ง

ซินเจียงอุยกูร์เป็น ๑ ใน ๕ เขตปกครองตนเองของจีน แต่เป็นมณฑลเดียวที่มีชาวมุสลิมเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ ในยุคโบราณจีนเคยปกครองดินแดนแห่งนี้หลายครั้ง จนกระทั่งมายึดครองครั้งล่าสุดในปีพ.ศ.๒๔๙๒ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งตอนนั้นซินเจียงใช้ชื่อในการปกครองตนเองว่า เตอร์กีสถานตะวันออก โดยมีกลุ่มชนพื้นเมืองคือชาวอุยกูร์ซึ่งได้หลอมรวมตนเองเข้ากับดินแดนเอเชียกลางและรัฐต่างๆ ของชาวเติร์กมาโดยตลอด และจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ชาวอุยกูร์ส่วนใหญ่ในซินเจียงก็ยังรู้สึกว่าพวกเขามีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับชาวเติร์กมากกว่ารัฐบาลกลางที่ปักกิ่ง

สำหรับสาเหตุแท้จริงของความรุนแรง น่าจะมาจากปัญหาหมักหมมยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางเชื้อชาติ ที่เกิดจากช่องว่างทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและศาสนา โดยความขัดแย้งในซินเจียงมีความคล้ายคลึงกับความขัดแย้งในเขตปกครองตนเองชนชาติทิเบต โดยชนชาติดั้งเดิมในท้องถิ่นต้องการอิสระในการดำเนินวิถีชีวิต วัฒนธรรมของตนเอง ในขณะที่รัฐบาลกลางดำเนินนโยบายสนับสนุนกลุ่มแรงงานอพยพคนฮั่นจากพื้นที่อื่นๆ ให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพในซินเจียงเพื่อเพิ่มจำนวนคนฮั่นในพื้นที่ผ่านนโยบาย

“มุ่งสู่ตะวันตก” ทำให้จำนวนประชากรฮั่นจากที่ในปี พ.ศ.๒๕๔๖ (ค.ศ.๑๙๕๓) มีเพียง ๕ แสนคน แต่ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ (ค.ศ.๒๐๑๐) กลับมีชาวฮั่นในซินเจียงเพิ่มมากขึ้นเป็น ๗.๕ ล้านคน หรือถือเป็นร้อยละ ๔๒ ของประชากรจำนวน ๑๘ ล้านคนในมณฑล โดยคนฮั่นที่ถูกบังคับให้อพยพไปนั้นต้องจำยอมต่อนโยบายของรัฐ แต่ก็จะได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ รวมทั้งเงินทุนสนับสนุนในการดำรงชีวิตส่วนหนึ่งเป็นการตอบแทน ส่งผลให้กลุ่มชนพื้นเมืองชาวอุยกูร์ไม่พอใจที่ผู้อพยพชาวฮั่นได้เข้ามาแย่งงานในอุตสาหกรรมน้ำมัน ปิโตรเคมี และในหน่วยงานรัฐบาล ซึ่งควรเป็นแหล่งรายได้สำคัญของพวกตน ขณะที่ชาวฮั่นก็มองว่าพวกอุยกูร์เป็นคนเกียจคร้าน และไม่รู้จักสำนึกบุญคุณที่รัฐบาลกลางของจีนที่ปักกิ่งนำความทันสมัยและความเจริญรุ่งเรืองมาสู่มณฑลซินเจียง

รวมทั้งการที่รัฐบาลกลางมักกล่าวหาพวกเคลื่อนไหวในอุยกูร์เป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดน โดยมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้ายต่างๆ รวมทั้งตั้งข้อหาผู้เคลื่อนไหวว่าเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการเหยียดหยามทางชาติพันธุ์ และเป็นการคลั่งศาสนาแบบสุดโต่ง ที่รัฐบาลปักกิ่งมองว่าเป็นความรุนแรงระดับการแบ่งแยกดินแดน โดยจีนได้ประณามกลุ่มติดอาวุธอุยกูร์ว่ามีส่วนเชื่อมโยงกับกองทหารอิสลามปากีสถานและเอเชียกลาง ซึ่งเชื่อว่ามีปฏิบัติการเพื่อโจมตีเรือรบการก่อตั้งรัฐอิสระภายใต้การสนับสนุนของสภาอุยกูร์โลก (World Uyghur Congress)

สำหรับเหตุการณ์ความรุนแรงในซินเจียงปรากฏต่อสายตาประชาคมโลกขึ้นอีกครั้งหลังจากที่มีความสงบมานานนับสิบปีคือเหตุจลาจลเมื่อวันที่ ๕ ก.ค.๕๖ ชาวอุยกูร์ได้ออกมารวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสอบสวนเหตุปะทะกันระหว่างคนอุยกูร์กับคนฮั่นในมณฑลกวางตุ้ง แต่การเผชิญหน้าระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชาวอุยกูร์ดังกล่าวกลับขยายตัวเป็นความรุนแรงที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต ๑๕๖ คน และบาดเจ็บอีกกว่า ๑,๐๐๐ คน

นโยบายกลืนกลายทางวัฒนธรรม

นอกจากนโยบายปราบปรามชาวยุโรปอย่างรุนแรงแล้ว รัฐบาลจีนยังได้เคยใช้นโยบายที่พยายามผสมผสานกลืนกลาย (Assimilate) คนอูยกูร์ทั่วไปให้กลายเป็นจีนด้วยการห้ามไม่ให้ใช้ภาษาอูยกูร์ ห้ามเล่าเรียนศาสนาอิสลามโดยการสั่งปิดมัสยิดกว่า ๕๐ แห่งทั่วซินเจียง ห้ามไม่ให้สอนภาษาอูยกูร์ เผาทำลายตำราประวัติศาสตร์ เลิกปฏิบัติกับคนอูยกูร์ในการเข้ารับราชการ การจ้างงาน และการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยโดยจะให้ออกาสคนฮั่นก่อนเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการอพยพคนฮั่นสู่ซินเจียง นับเป็นการเบียดคนอูยกูร์ให้ไปอยู่ชายขอบของสังคมจีนมากยิ่งขึ้น เสมือนเป็นการปฏิเสธอัตลักษณ์ของคนอูยกูร์ในทุกด้านทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้สร้างบาดแผลทางจิตใจแก่ชาวยุโรปจำนวนมาก การถูกกดขี่จากความสัมพันธ์ทางดิ้งระหว่างภาครัฐกับประชาชนอูยกูร์นี้น่าจะมีผลทำให้ความสัมพันธ์ทางราบระหว่างคนฮั่นและคนอูยกูร์ในซินเจียงเลวร้ายลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนได้มีการปรับเปลี่ยนท่าทีในการปกครองคนอูยกูร์โดยหันมาใช้การผ่อนปรนและประนีประนอมเพื่อให้คนสองชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันได้มากขึ้น เพราะได้ตระหนักแล้วว่า การปราบปรามอย่างเด็ดขาดและการกดขี่ปิดกั้นไม่อาจจะนำมาซึ่งความสุขสงบในซินเจียงได้ แต่ในท้ายที่สุดแล้วก็ยังไม่สามารถส่งผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

การรักษาเสถียรภาพในเขตที่อุดมด้วยทรัพยากรพลังงานถือเป็นงานที่รัฐบาลจีนให้ความสำคัญมาโดยตลอด ซึ่งนอกจากซินเจียง จะเป็นแหล่งน้ำมันที่สำคัญแห่งหนึ่งของจีนแล้ว ยังมีเศรษฐกิจอันหลากหลาย เช่นแร่ธาตุ การเกษตร และพลังงาน นอกจากนี้พื้นที่ซินเจียงยังเป็นทางผ่านของท่อส่งน้ำมันดิบ และแก๊สจากเอเชียกลาง เพื่อให้เพียงพอับความต้องการในการใช้พลังงานของจีน ที่สำคัญที่สุดคือเป็นแหล่งสำรองน้ำมันที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งผลิตก๊าซธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดของจีน รวมทั้งล่าสุดที่นักธรณีวิทยาชาวจีนได้ค้นพบแหล่งแร่ทองคำแห่งใหม่แถบหุบเขาอี๋หลี่ ซึ่งคาดว่าน่าจะมีทองฝังอยู่มากถึง ๕๓ ตัน ทั้งนี้ นอกจากจะพบทองคำแล้วเชื่อกันว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวยังมีการพบแหล่งแร่ทองแดงปะปนอยู่ด้วย

ความสำคัญในทางภูมิรัฐศาสตร์

ซินเจียงมีพื้นที่ ๑.๖ ล้านตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็น ๑ ใน ๖ ของพื้นที่ทั้งประเทศของจีน มีพรมแดนติดต่อกับประเทศรัสเซีย มองโกเลีย คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน อัฟกานิสถาน ปากีสถาน และอินเดีย ซึ่งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่กำลังเป็นจุดขัดแย้งของโลก รวมทั้งเป็นกันชนระหว่างจีนกับดินแดนที่มักเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงทางชาติพันธุ์ โดยซินเจียงทำหน้าที่คล้ายกับเบต คือ เป็นกำแพงเมืองชั้นนอกของประเทศ โดยซินเจียงกันเขตทางตะวันตกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นพื้นที่ซินเจียงยังใช้เป็นสถานที่ทดลองนิวเคลียร์ของจีนมากกว่า ๑๐ ปี และยังมีฐานยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการปล่อยจรวดมิสไซล์

ซินเจียงอูยกูร์ กับวันที่ยังไร้ทางออก

ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลางของจีนกับชาวยุโรปในมณฑลซินเจียงคงไม่ได้จบสิ้นลงในเร็ววัน อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาสำคัญของ"รัฐ-ชาติ" ในโลกสมัยใหม่ ที่ยากจะดำรงความเป็นเอกพันธ์เอาไว้ได้ เมื่อโลกใบนี้ส่วนเติมไปด้วยผู้คน วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ความทรงจำ และ "ชาติ" อันหลากหลาย และไม่มีผู้มีอำนาจรายใดสามารถควบคุมหรือลดค่าความหลากหลายดังกล่าวให้กลายเป็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวได้อย่างง่ายดาย จึงเป็นโจทย์ใหญ่ให้มหาอำนาจอย่างจีนว่าจะจัดการปัญหานี้อย่างไร การอยู่ร่วมกันของชาวจีนกับชาวยุโรปควรจะมีจุดยืนร่วมกันที่ตรงไหน เพราะท้ายที่สุดแล้วหากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมส่งผลให้มีผู้บริสุทธิ์ต้องเสียชีวิตเพิ่มขึ้นอีกมากมายและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในของจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้... ❧

ข้อมูลอ้างอิง

- ครบรอบหนึ่งปี การสังหารชาวยุโรป. http://satabunmuslim.com/index.php?opon=com_content&view=article&id=35:news7&catid=7:word2-islam&Itemid=22. ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๖
- ซินเจียงเดือดไม่เลิก- ศพเกลื่อน. <http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=7487.5:wap2>. ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๖
- ซินเจียงไม่เดล: แนวทางการอยู่ร่วมกันของชนต่างชาติพันธุ์ตามแบบฉบับจีน. <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=646943>. ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๖
- เผยชีวิตอูยกูร์ในซินเจียง. <http://www.sunnahstudent.com/forum/archive.php?topic=4836.15>. ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๖.